

Sygn. akt V U 1500/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 lipca 2020 r.

**Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w następującym składzie:**

Przewodniczący: Sędzia Beata Łapińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Karolina Rudecka

po rozpoznaniu w dniu 15 lipca 2020 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku A. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę pomostową

na skutek odwołania A. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 26 września 2019 r. sygn.: (...)

**zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje A. C. prawo do emerytury pomostowej
poczynając od dnia (...)**

VU 1500/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. decyzją z 26 września 2019 r. odmówił ubezpieczonemu A. C. prawa do emerytury pomostowej.

ZUS do pracy w szczególnych warunkach nie uwzględnił okresu od 23 października 1979 r. do 10 października 1981 r. - okresu odbywania służby wojskowej, z uwagi na treść uchwały Sądu Najwyższego z 16.10.2013 r., II UZP 6/13 oraz dlatego, że zaliczenie służby wojskowej do stażu pracy w warunkach szczególnych jest możliwe tylko w przypadku ubiegania się o emeryturę określoną w art. 184 ustawy z 17 grudnia 1999 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Okres służby wojskowej przypadł ponadto po 31.08.1979 r. ZUS uznał, iż wnioskodawca legitymuje się okresem pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat, 5 miesięcy i 18 dni, a zatem nie posiada wymaganego w tym zakresie 15 letniego okresu pracy.

Odwołanie od decyzji wniósł ubezpieczony, domagając się zmiany przez przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny :

A. C. ur. (...) wystąpił w dniu 5 lipca 2019 r. po raz drugi z wnioskiem o emeryturę pomostową .

Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaskarżoną decyzją z dnia 26 września 2019 r. odmówił mu tego prawa w uzasadnieniu podając, iż do stażu pracy w warunkach szczególnych uprawniających do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej zaliczył mu następujące okresy :

- Od 24 czerwca 1976 r. do 21 października 1979 r.
- Od 17 listopada do 31 grudnia 1984 r.
- Od 3 stycznia 1985 r. do 31 stycznia 1986 r.
- Od 3 lutego 1986 r. do 14 stycznia 1987 r.
- Od 1 marca 1987 r. do 31 grudnia 1992 r.
- Od 1 czerwca 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r.

Łącznie 14 lat, 5 miesięcy i 18 dni.

Ze stażu pracy wyłączył okres służby wojskowej, którą wnioskodawca odbywał w okresie od 23 października 1979 r. do 18 października 1981 r.

A. C. w okresie od 21 czerwca 1976 r. do 30 kwietnia 1997 r. zatrudniony był w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w B. na stanowisku najpierw robotnika budowlanego , a od 21 czerwca 1976 r do 31 grudnia 1992 r. jako monter wodno kanalizacyjny, tj. na stanowisku zawartym w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 i na stanowisku wymienionym w wykazie A Dziale V poz. 1 pkt 6 wykazu.

(dowód : świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych – k. 4 akt organu rentowego)

W okresie od 23 października 1979 r. do 19 października 1981 r. wnioskodawca odbywał służbę wojskową .

(dowód : książeczka wojskowa – k. 18 i 19 akt sprawy)

Po odbyciu służby wojskowej powrócił do macierzystego zakładu pracy na tożsame stanowisko w dniu 17 listopada 1981 r. .

(dowód: zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu – k. 14 akt rentowych)

Organ rentowy zaliczył mu do okresu pracy w warunkach szczególnych okres pracy w macierzystym zakładzie pracy od 21 czerwca 1976 r. do 31 grudnia 1992 r. z wyłączeniem okresu służby wojskowej.

Zaliczenie tego okresu dałoby skarżącemu wymaganego 15 lat pracy w warunkach szczególnych uprawniających go do emerytury pomostowej .

(bezsporne)

Wiek 60 lat ukończył (...)

Przed organem rentowym udowodnił ostatecznie okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 41 lat , 5 miesięcy i 18 dni oraz okres zatrudnienia w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat 5 miesięcy i 18 dni.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2015 r., poz. 965 z późn. zm.) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1)urodził się po dniu 31 grudnia 1948 roku;
- 2)ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3)osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4)ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5)przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6)po dniu 31 grudnia 2008 roku wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7)nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Prawo do emerytury pomostowej zgodnie z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1)po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2)spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3)w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i art. 49 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych, jest legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po dniu 1 stycznia 2009 r.

Spór w przedmiotowej sprawie sprowadza się wyłącznie do kwestii zaliczenia wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu służby wojskowej, która da mu 15 lat pracy w warunkach szczególnych, gdyż pozostałe przesłanki warunkujące przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej zostały przez odwołującego spełnione.

Organ rentowy wyłączył z zaliczonego mu okresu pracy w warunkach szczególnych w E. okres w od 23 października 1979 r. do 18 października 1981 r. kiedy to odbywał on służbę wojskową argumentując to tym, iż uchwałami Sądu Najwyższego z 16.10.2013 r. (IIUZP 6/13) oraz z 16.10 2015 r. zaliczeniu podlega tylko okres służby wojskowej od 29 listopada 1967 r. do 31 sierpnia 1979 r.

Sąd Okręgowy nie podziela tej argumentacji.

Zarzuty organu rentowego sprowadzały się do wyводу, że możliwość uwzględnienia okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach, dotyczy jedynie służby wojskowej odbywanej w okresie do 31.08.1979 r., a nadto, że jest to dopuszczalne jedynie w stosunku do emerytur przyznawanych na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Natomiast w sprawie należało dokonać kwalifikacji

prawnej okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej - przypadającego w czasie trwania stosunku pracy, w ramach którego pracownik świadczył pracę w warunkach szczególnych – od 24 czerwca 1976 r. do 31 grudnia 1992 r.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z 4 czerwca 2019 r. (sygn. akt III UK 293/18, Lex nr 2683387), kwestia wliczania okresu zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia rzutującego na prawo do emerytury była przedmiotem licznych wypowiedzi judykatury. W wyroku Sądu Najwyższego wskazano, że art. 108 ust. 1, a następnie art. 120 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej nadawał żołnierzom zasadniczej lub okresowej służby wojskowej szczególne uprawnienia, nakazując wliczenie czasu odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym żołnierz podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających nie tylko z Kodeksu pracy (a zatem prawnopracowniczych), ale także z przepisów szczególnych. Z uregulowania tego wynikała zatem czytelna i językowo jednoznaczna zasada, że pracownikowi, który we wskazanym terminie po zakończeniu służby wojskowej podjął pracę u pracodawcy, u którego był zatrudniony w chwili powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Powołane przepisy statuowały zatem fikcję prawną, odnoszącą się do wszelkich przepisów szczególnych. Dalej Sąd Najwyższy wskazał, że kierując się tym zapatrywaniem, w judykaturze podjęto problematykę kwalifikacji służby wojskowej do celów emerytalnych, akcentując konieczność rozważania tej kwestii z uwzględnieniem przepisów obowiązujących w okresie pełnienia przez ubezpieczonego służby wojskowej, a nie regulacji obowiązującej aktualnie. I tak w wyroku z dnia 6 kwietnia 2006 r., III UK 5/06 (OSNP 2007 nr 7-8, poz. 108) wyrażono pogląd, że wykładnia gramatyczna powołanych unormowań (chodziło o art. 124 i art. 125 ustawy z dnia 30 stycznia 1959 r. o powszechnym obowiązku wojskowym - tekst jedn.: Dz. U. z 1963 r. Nr 20, poz. 108 z późn. zm.) nie powinna nasuwać wątpliwości, iż okres odbytej czynnej (zasadniczej) służby wojskowej przez pracownika zatrudnionego poprzednio w szczególnych warunkach pracy, który po zakończeniu tej służby zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia, traktuje się tak samo jak wykonywanie takiej pracy, a skoro okres ten podlega zaliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy w szczególnych warunkach, to uwzględnia się go także do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym. Pogląd ten już na gruncie przepisów - pierwotnie - art. 108, a następnie art. 120 i art. 125 oraz ponownie art. 120 aktualnie obowiązującej ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej był wyrażany także w kolejnych wyrokach Sądu Najwyższego (wyroki: z dnia 22 października 2009 r., I UK 126/09, OSNP 2011 nr 7-8, poz. 12; z dnia 25 stycznia 2010 r., I UK 239/09, LEX nr 577820; z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 215/09, OSNP 2011 nr 15-16, poz. 219; z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 219/09, LEX nr 590248; z dnia 17 maja 2012 r., I UK 399/11, LEX nr 1211140; z dnia 24 maja 2012 r., II UK 265/11, LEX nr 1227192; z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 217/13, LEX nr 1408682 i z dnia 8 kwietnia 2014 r., II UK 424/13, LEX nr 1466629). W powołanym wyroku Sąd Najwyższy podkreślił także, że obowiązkiem obywatela polskiego jest obrona ojczyzny, a zakres obowiązku służby wojskowej określa ustawa (art. 85 ust. 1 i 2 Konstytucji RP). Ponadto konstytucyjna zasada demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2), zasada równości wobec prawa i zakaz dyskryminacji z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji), wymuszają na gruncie Konstytucji, będącej najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej (art. 8 Konstytucji RP), ustanawianie takich regulacji ustawowych lub dokonywanie wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które wykluczają jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony ojczyzny.

W konsekwencji na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych okresy czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim lub okresy jej równorzędne są zawsze okresami składkowymi (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej), bez potrzeby wypełnienia jakichkolwiek dalszych warunków, a w szczególności bez względu na to, czy okresy odbytej służby były poprzedzone stosunkiem pracy lub innym stosunkiem prawnym kreującym tytuł obowiązkowego ubezpieczenia społecznego.

Wyjaśnić należy, że z dniem 6 sierpnia 1979 r. dotychczasowy art. 108 ust. 1-4 powołanej ustawy zastąpiony został przepisem art. 108, zgodnie z którym Minister Obrony Narodowej określał w zależności od potrzeb obrony sposób i formę odbywania ćwiczeń wojskowych oraz ich ilość i czas trwania dla poszczególnych grup żołnierzy rezerwy,

stosownie do ich wieku oraz stopnia i rodzaju wykształcenia wojskowego. W takim brzmieniu przepis obowiązywał do 10 lutego 1984 r.

Z dniem 6 sierpnia 1979 r., odpowiednikiem art. 108 ust. 1 ustawy stał się art. 120 ust. 1.

Stosownie do jego treści, pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wliczał się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych.

Za dopuszczalnością uwzględniania w stażu pracy w szczególnych warunkach okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej przypadającego po dniu 5 sierpnia 1979 r. opowiedział się w sposób jednoznaczny Sąd Najwyższy w uchwale z 14 lipca 2016 r., III UZP 9/16 (LEX nr 2086158).

Wobec powyższego, uznać należy, że co do istoty ocena prawna obywatelskiego obowiązku odbywania zasadniczej służby wojskowej przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, na przestrzeni lat nie uległa żadnej zmianie.

Wobec jednolitego stanowiska Sądu Najwyższego oraz poglądów powyższej przedstawionych – które Sąd Okręgowy w całości podziela – brak było podstaw do tego, by ubezpieczonemu odmówić zaliczenia okresu odbywania służby wojskowej do okresu pracy w warunkach szczególnych, tak jak tego domagał się organ rentowy.

Wskazana zatem w odpowiedzi na odwołanie przez organ rentowy data graniczna zawarta w uchwale II UZP 6/13 wynikała jedynie ze stanu faktycznego ustalonego w sprawie, w której uchwała ta została podjęta (zasadnicza służba wojskowa odbyta od 23.04.1971 do 1.05.1973).

Reasumując wykładnia gramatyczna art. 120 ust. 1 ustawy z 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 44, poz. 220 ze zm.) przewiduje w tym względzie, że okresy odbytej służby wojskowej traktuje się tak samo, jak wykonywanie pracy, a więc zalicza się je do stażu pracy wymaganego do nabycia emerytury również w wieku obniżonym (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 20.08.2013 r., III AUa 428/13).

Wobec powyższego Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że również po dacie 31.08.1979 r., tj. po wejściu w życie ustawy z 28.06.1979 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. z 1979 r. Nr 15, poz. 97 ze zm.), okres odbywania zasadniczej służby wojskowej na podstawie art. 120 ust. 1 ustawy z 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, winien być doliczony do stażu pracy wymaganego do nabycia emerytury w obniżonym wieku. Możliwość „wliczenia” okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień emerytalno-rentowych została usunięta dopiero z 21.10.2005 roku.

Przenosząc powyższe na grunt analizowanej sprawy Sąd Okręgowy pragnie zwrócić uwagę, iż organ rentowy błędnie przyjął za datę zakończenia służby wojskowej 10 października 1981 r. albowiem z zapisów w książeczce wojskowej wynika jasno i jednoznacznie, iż służba ta trwała do 19 października 1981 r.

(vide str. 46 książeczki) , a powrót do pracy wnioskodawcy nastąpił w dniu 17 listopada 1981 r. , a zatem w ciągu 30 dni od zakończenia służby wojskowej.

Oznacza to, że organ rentowy błędnie nie zaliczył A. C. spornego okresu do stażu pracy w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu Okręgowego powyższe stanowisko dotyczy także ustalenia okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla potrzeb emerytury pomostowej uregulowanej przepisami ustawy. Podkreślić bowiem trzeba, że nie uległa żadnej zmianie interpretacja obowiązku odbywania zasadniczej służby wojskowej przez pracowników zatrudnionych także w szczególnych warunkach. Podstawy uwzględniania okresu

odbytej zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach nie uległy żadnej zmianie także na gruncie ustawy o emeryturach pomostowych.

Zatem okoliczność, że w ustawie o emeryturach pomostowych nie ma norm wprost regulujących tę kwestię nie ma wpływu na zaliczenie wnioskodawcy tego okresu do okresu pracy w szczególnych warunkach na potrzeby uzyskania prawa do emerytury pomostowej.

Warto w tym miejscu przywołać Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2018 r. , II UK 670/16 , który jakkolwiek odnosił się do innego stanu faktycznego, ale ogólnie dotyczył kwestii zaliczeniu okresu służby wojskowej przy ubieganiu się właśnie o prawo do emerytury pomostowej i w żadnym razie Sąd Najwyższy nie ograniczył takiej możliwości do emerytury wcześniejszej .

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.